Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

23 päivänä marraskuuta 2016 *[i]

Ennakkoratkaisupyyntö — Ympäristö — Århusin yleissopimus — Direktiivi 2003/4/EY — 4 artiklan 2 kohta — Yleisön oikeus tiedonsaantiin — Ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsite — Direktiivi 91/414/ETY — Direktiivi 98/8/EY — Asetus (EY) N:o 1107/2009 — Kasvinsuojeluaineiden ja biosidituotteiden markkinoille saattaminen — Luottamuksellisuus — Teollisten ja kaupallisten etujen suojelu

Asiassa C-442/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka College van Beroep voor het bedrijfsleven (talousalan asioita käsittelevä ylempi hallintotuomioistuin, Alankomaat) on esittänyt 12.9.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.9.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Bayer CropScience SA-NV ja

Stichting De Bijenstichting

vastaan

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden,

Makhtesim-Agan Holland BV:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. L. da Cruz Vilaça, varapresidentti A. Tizzano (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Berger, E. Levits ja F. Biltgen,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.2.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Bayer CropScience SA-NV, edustajinaan E. Broeren ja A. Freriks, advocaten,

— Stichting De Bijenstichting, edustajanaan L. Smale, advocaat,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

— College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, edustajinaan J. Geerdink ja D. Roelands-Fransen, advocaten,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään B. Koopman ja M. Bulterman,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja A. Lippstreu,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään I. Chalkias, O. Tsirkinidou ja A. Vasilopoulou,

— Ruotsin hallitus, asiamiehinään L. Swedenborg, E. Karlsson, A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson ja N. Otte Widgren,

— Euroopan komissio, asiamiehinään L. Pignataro-Nolin, F. Ronkes Agerbeek, P. Ondrusek ja H. Kranenborg,

kuultuaan julkisasiamiehen 7.4.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta 15.7.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/414/ETY (EYVL 1991, L 230, s. 1) 14 artiklan, biosidituotteiden markkinoille saattamisesta 16.2.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/8/EY (EYVL 1998, L 123, s. 3) 19 artiklan, kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta 21.10.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009 (EUVL 2009, L 309, s. 1) 59 ja 63 artiklan sekä ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta 28.1.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/4/EY (EUVL 2003, L 41, s. 26) 4 artiklan 2 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Bayer CropScience BV (jäljempänä Bayer) ja Stichting De Bijenstichting (jäljempänä Bijenstichting) ja toisaalta College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (kasvionsuojeluaineiden ja biosidituotteiden luvat myöntävä viranomainen, jäljempänä CTB) ja joka koskee CTB:n 18.3.2013 tekemää päätöstä, jolla tämä lähinnä hyväksyi osittain Bijenstichtingin pyynnön saada tutustua asiakirjoihin, jotka Bayer oli toimittanut tiettyjen kasvinsuojeluaineiden ja biosidituotteiden, joiden tehoaineena on imidaklopridi, markkinoille saattamista Alankomaissa koskevien lupamenettelyjen yhteydessä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

3 Marrakechissa 15.4.1994 allekirjoitetun Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen, joka on hyväksytty Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa

22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL 1994, L 336, s. 1), liitteen 1 C muodostavan teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyviä näkökohtia koskevan sopimuksen (jäljempänä TRIPS-sopimus) 39 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Vaatiessaan julkistamattomia testituloksia tai muita tietoja, joiden aikaansaaminen on edellyttänyt huomattavaa ponnistusta, edellytyksenä markkinointiluvan myöntämiselle sellaisille farmaseuttisille ja maatalouskemikaalituotteille, joissa käytetään uusia kemiallisia yhdisteitä, jäsenten tulee antaa sellaisille tiedoille suoja epärehellistä kaupallista käytäntöä vastaan. Jäsenten tulee myös suojata sellaista tietoa paljastumiselta, paitsi milloin se on tarpeen yleisön suojelemiseksi, tai ellei toimenpiteisiin ole jo ryhdytty sen varmistamiseksi, että tieto on suojassa epärehelliseltä kaupalliselta käytännöltä.”

4 Tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen, joka on hyväksytty Euroopan yhteisön puolesta 17.2.2005 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2005/370/EY (EUVL 2005, L 124, s. 1; jäljempänä Århusin yleissopimus), 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Ympäristöä koskevan tiedon saanti”, määrätään seuraavaa:

”1. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että viranomaiset antavat ympäristöä koskevat tiedot pyydettäessä yleisön käyttöön tämän artiklan seuraavien kappaleiden nojalla ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti
– –

– –

4. Ympäristötietoa koskeva pyyntö voidaan evätä, jos tiedon ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti:

– –

d) kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen, jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään tällaisen luottamuksellisuuden suojasta oikeutetun taloudellisen edun suojelemiseksi. Tässä yhteydessä ilmaistaan sellaisia päästöjä koskevia tietoja, jotka ovat ympäristön suojelun kannalta oleellisia;

– –

Edellä mainittuja epäämisperusteita tulkitaan suppeasti, ottaen huomioon tietojen ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu sekä se, liittyykö pyydetty tieto ympäristöpäästöihin.

– –”

Unionin oikeus

Kasvinsuojeluaineiden ja biosidituotteiden markkinoille saattamista koskevaa lupaa koskeva säännöstö

5 Direktiivin 91/414 2 artiklan 2 alakohdassa kasvinsuojeluaineiden jäämien käsitteen määritellään tarkoittavan

”yhtä tai useampaa kasveissa tai kasviperäisissä tuotteissa, syötävissä eläinperäisissä tuotteissa tai muualla ympäristössä olevaa ainetta, jonka esiintyminen on seurausta kasvinsuojeluaineiden käytöstä, [mukaan] lukien niiden aineenvaihduntatuotteet, hajoamis- tai reaktiotuotteet”.

6 Kyseisen direktiivin 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden ja komission on varmistettava, että hakijoiden toimittamat liikesalaisuuksia sisältävät tiedot säilyvät luottamuksellisina, jos hakija, joka haluaa saada tehoaineen merkityksi liitteeseen I, tai hakija, joka hakee lupaa kasvinsuojeluaineelle, niin pyytää ja jos jäsenvaltio tai komissio hyväksyy hakijan esittämät perustelut, sanotun kuitenkaan rajoittamatta – – direktiivin [2003/4] – – säännösten soveltamista.

– –”

7 Direktiivin 98/8 2 artiklan 1 kohdan g alakohdassa jäämien käsitteen määritellään tarkoittavan

”biosidituotteessa olevaa ainetta tai aineita, jotka jäävät jäljelle biosidituotteen käytön tuloksena, mukaan lukien näistä aineista ja tuotteista niiden hajoamisen tai jonkin reaktion seurauksena muodostuneet metaboliitit”.

8 Direktiivin 19 artiklan, jonka otsikko on ”Luottamuksellisuus”, sanamuoto on seuraava:

”1. Hakija voi ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle, minkä tietojen hän katsoo olevan liikesalaisuuksia ja minkä paljastuminen voisi vahingoittaa hänen teollista [toimintaansa] tai liiketoimintaansa, ja mikä ei siksi saisi päästä muiden kuin toimivaltaisten viranomaisten ja komission tietoon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin [2003/4] soveltamista. Kaikissa tapauksissa on annettava täydet perustelut. – –

2. Toimivaltainen viranomainen, jolle hakemus osoitetaan, päättää hakijan toimittamien asiakirjatodisteiden perusteella, mitä tietoja on pidettävä luottamuksellisina 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

– –”

9 Asetuksen 1107/2009 3 artiklan 1 alakohdassa jäämien käsitteen määritellään tarkoittavan

”yhtä tai useampaa kasveissa tai kasvituotteissa tai niiden pinnalla, syötävissä eläinperäisissä tuotteissa, juomavedessä tai muualla ympäristössä olevaa ainetta, jonka esiintyminen on seurausta kasvinsuojeluaineiden käytöstä, myös näiden aineenvaihduntatuotteita sekä hajoamis- tai reaktiotuotteita;

– –”

10 Kyseisen asetuksen 33 artiklassa, jonka otsikko on ”Lupaa tai luvan muuttamista koskeva hakemus”, säädetään seuraavaa:

”1. Hakijan, joka haluaa saattaa kasvinsuojeluaineen markkinoille, on haettava lupaa tai luvan muutosta itse tai edustajan kautta jokaisessa jäsenvaltiossa, jossa kasvinsuojeluaine aiotaan saattaa markkinoille.

– –

4. Hakemusta jättäessään hakija voi 63 artiklan nojalla pyytää, että tietyt tiedot, mukaan lukien asiakirja-aineiston tietyt osat, pidetään luottamuksellisina, ja pitää nämä tiedot fyysisesti erillään.

– –

Hakemuksen käsittelevä jäsenvaltio päättää tietoihin tutustumista koskevan pyynnön yhteydessä, mitkä tiedot pidetään luottamuksellisina.

– –”

11 Mainitun asetuksen 63 artiklassa, jonka otsikko on ”Luottamuksellisuus”, säädetään seuraavaa:

”1. Henkilön, joka pyytää tämän asetuksen mukaisesti toimitettujen tietojen luottamuksellista käsittelyä, on esitettävä todennettavissa olevaa näyttöä siitä, että tietojen luovuttaminen voisi vahingoittaa hänen taloudellisia etujaan – –

2. Seuraavien tietojen antamisen katsotaan tavallisesti vaarantavan asianomaisten henkilöiden taloudellisten etujen tai yksityiselämän ja koskemattomuuden suojaa:

a) valmistusmenetelmä;

b) tehoaineen epäpuhtauserittely, lukuun ottamatta epäpuhtauksia, joita pidetään toksisuuden, ekotoksisuuden tai ympäristön kannalta merkityksellisinä;

c) tulokset tehoaineen tuotantoeristä, mukaan lukien epäpuhtaudet;

d) valmistetun tehoaineen epäpuhtauksien analyysimenetelmät, lukuun ottamatta sellaisia epäpuhtauksia koskevia menetelmiä, joita pidetään toksisuuden, ekotoksisuuden tai ympäristön kannalta olennaisina;

e) tuottajan tai maahantuojan yhteydet luvan hakijaan tai haltijaan;

f) kasvinsuojeluaineen koko koostumusta koskevat tiedot;

g) selkärankaisilla tehtyihin testeihin osallistuneiden henkilöiden nimet ja osoitteet.

3. Tämä artikla ei rajoita – – direktiivin [2003/4] soveltamista.”

Oikeutta tutustua ympäristötietoihin koskeva säännöstö

12 Direktiivin 2003/4 johdanto-osan 1, 5, 9 ja 16 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Ympäristötiedon entistä laajemmalla julkisella saatavuudella ja tällaisen tiedon levittämisellä edistetään osaltaan tietoisuuden lisääntymistä ympäristökysymyksistä, vapaata keskustelua ja yleisön aktiivisempaa osallistumista ympäristöä koskevaan päätöksentekoon sekä viime kädessä parempaa ympäristöä.

– –

(5) Euroopan yhteisö allekirjoitti 25 päivänä kesäkuuta 1998 [Århusin yleissopimuksen]. Yhteisön lainsäädännön säännösten on oltava yhdenmukaisia yleissopimuksen kanssa, jotta Euroopan yhteisö voi liittyä siihen.

– –

(9) Lisäksi on tarpeen, että viranomaiset antavat ympäristötietoa yleisön saataville ja levittävät sitä mahdollisimman laajalle erityisesti käyttämällä uutta tieto- ja viestintätekniikkaa. – –

– –

(16) Oikeus saada tietoa merkitsee, että tiedon ilmaiseminen olisi oltava pääsääntö ja että viranomaisten olisi voitava evätä ympäristötietoa koskeva pyyntö tietyissä ja selvästi määritellyissä tapauksissa. Epäämisperusteita olisi tulkittava suppeasti siten, että tiedon ilmaisemiseen liittyvää yleistä etua olisi verrattava epäämisellä saavutettaviin etuihin. – –”

13 Kyseisen direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tavoitteena on

a) taata oikeus saada viranomaisten omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaa ympäristötietoa ja määrittää tämän oikeuden käytön perusehdot ja käytännön järjestelyt; ja

b) varmistaa, että ympäristötietoa saatetaan viran puolesta saataville ja levitetään yleisölle, jotta saavutetaan ympäristötiedon mahdollisimman laaja järjestelmällinen saatavuus ja levittäminen yleisölle. Tämän vuoksi on edistettävä erityisesti tietoverkkojen ja/tai sähköisten välineiden käyttöä, jos sellaisia on käytettävissä.”

14 Direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1) ’ympäristötiedolla’ kirjallisessa, visuaalisessa, kuultavassa, sähköisessä tai muussa aineellisessa muodossa olevaa tietoa:
   a) ympäristön osa-alueiden, kuten ilman ja ilmakehän, veden, maaperän, maa-alueiden, maiseman ja luontokohteiden, kosteikot sekä ranta- ja merialueet mukaan luettuina, tilasta, biologisesta monimuotoisuudesta ja sen osatekijöistä, joihin sisältyvät myös geeniteknisesti muunnetut organismit, ja näiden osa-alueiden välisestä vuorovaikutuksesta;
   b) erilaisista tekijöistä, kuten aineista, energiasta, melusta, säteilystä tai jätteistä, radioaktiivinen jäte, päästöt ilmaan, veteen ja maaperään sekä muut ympäristöpäästöt mukaan luettuina, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa a alakohdassa mainittuihin ympäristön osa-alueisiin;

   – –”

15 Kyseisen direktiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Ympäristötiedon saatavuus pyydettäessä”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että viranomaiset velvoitetaan tämän direktiivin säännösten mukaisesti saattamaan pyydettäessä saataville niiden omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaa ympäristötietoa ilman, että pyynnön esittäjän on perusteltava pyyntönsä.”

16 Direktiivin 2003/4 4 artiklan otsikko on ”Poikkeukset”, ja sen 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat säätää, että pyyntö saada ympäristötietoa voidaan evätä, jos tiedon ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti:

– –

d) kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen, jos kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä säädetään tällaisesta salassapidosta oikeutetun taloudellisen edun suojelemiseksi, mukaan lukien tilasto- ja verosalaisuuden säilyttämistä koskeva yleinen etu;

– –

Edellä 1 ja 2 kohdassa mainittuja epäämisperusteita on tulkittava suppeasti, ottaen kussakin yksittäistapauksessa huomioon ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu. Kussakin yksittäistapauksessa tiedon ilmaisemiseen liittyvää yleistä etua olisi verrattava epäämisellä saavutettaviin etuihin. Jäsenvaltiot eivät voi 2 kohdan a, d, f, g ja h alakohdan osalta säätää, että pyyntö voidaan evätä, jos pyyntö liittyy ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviin tietoihin.

– –”

Teollisuuden päästöihin sovellettava säännöstö

17 Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi 24.9.1996 annetun neuvoston direktiivin 96/61/EY (EYVL 1996, L 257, s. 26) 2 artiklan 3 ja 5 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

3) ’laitoksella’ kiinteää teknistä kokonaisuutta, jossa suoritetaan yhtä tai useampaa liitteessä I mainittua toimintaa sekä mitä tahansa niihin suoranaisesti liittyvää toimintaa, joka on teknisesti sidoksissa paikalla suoritettuun toimintaan ja joka mahdollisesti vaikuttaa päästöihin ja pilaantumiseen;

– –

5) ’päästöllä’ laitoksesta yhdestä tai useammasta lähteestä suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään päästettyjä aineita, tärinää, lämpöä tai melua;

– –”

18 Teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) 24.11.2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU (EUVL 2010, L 334, s. 17) 3 artiklan 3 ja 4 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

3) ’laitoksella’ kiinteää teknistä kokonaisuutta, jossa suoritetaan yhtä tai useampaa liitteessä I tai liitteessä VII olevassa osassa 1 mainittua toimintaa sekä mitä tahansa niihin suoranaisesti liittyvää samassa paikassa tapahtuvaa toimintaa, joka on teknisesti sidoksissa mainituissa liitteissä lueteltuun toimintaan ja joka mahdollisesti vaikuttaa päästöihin ja pilaantumiseen;

4) ’päästöllä’ laitoksesta yhdestä tai useammasta lähteestä suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään päästettyjä aineita, tärinää, lämpöä tai melua.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 CTB, joka on kasvinsuojeluaineiden ja biosidituotteiden markkinoille saattamista koskevien lupien myöntämiseen ja niiden muuttamiseen toimivaltainen viranomainen Alankomaissa, päätti 28.4. ja 8.7.2011 tekemillään päätöksillä muuttaa useille kasvionsuojeluaineille ja yhdelle biosidituotteelle, joiden tehoaineena on imidaklopridi, jolla muun muassa torjutaan hyönteisiä, myönnettyjä lupia.

20 Bijenstichting, joka on mehiläisten suojelun alalla toimiva yhdistys Alankomaissa, pyysi 11.5., 24.8. ja 25.10.2011 päivätyillä kirjeillä direktiivin 2003/4 perusteella CTB:tä ilmaisemaan kyseisiä lupia koskevat 84 asiakirjaa.

21 Bayer, joka on muun muassa viljelmien suojelun ja tuhoeläinten torjunnan alalla toimiva yhtiö ja joka on useiden edellä mainittujen lupien haltija, vastusti asiakirjojen ilmaisemista, koska tällä loukattaisiin sen mukaan tekijänoikeuksia ja kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuutta, minkä lisäksi sillä poistettaisiin tietosuojaa koskevalta oikeudelta sen sisältö.

22 CTB hylkäsi 9.7.2012 tekemällään päätöksellä aluksi kokonaan Bijenstichtingin esittämät ilmaisemista koskevat pyynnöt. Hylkäävän päätöksensä tueksi CTB katsoi erityisesti, että kyseiset pyynnöt eivät koskeneet direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuja ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskevia tietoja”. Kyseiset pyynnöt voitiin sen mukaan näin ollen hyväksyä vain, jos yhtäältä ilmaisemista koskevan yleisen edun ja toisaalta markkinoille saattamista koskevan luvan haltijan erityisen edun, joka koski asianomaisten tietojen luottamuksellisuutta, välinen intressivertailu oikeutti tietojen ilmaisemisen, mistä ei CTB:n mukaan kuitenkaan ollut käsiteltävässä asiassa kyse.

23 Bijenstichtingin tehtyä oikaisuvaatimuksen edellä mainitusta hylkäävästä päätöksestä CTB kumosi sen osittain ja totesi 18.3.2013 tekemällään päätöksellä oikaisuvaatimuksen osittain perustelluksi.

24 CTB katsoi näin ollen viimeksi mainitussa päätöksessä, että direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuina ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskevina tietoina” oli pidettävä tosiseikkoja koskevia tietoja, jotka koskivat kasvinsuojeluaineiden tai biosidituotteiden todellisia päästöjä ympäristöön.

25 Käsiteltävässä asiassa 35 asiakirjassa, joiden ilmaisemista oli pyydetty, oli CTB:n mukaan tällaisia tietoja. Perusteet, joihin voitiin vedota tietojen ilmaisemisesta kieltäytymiseksi, olivat kyseisen elimen mukaan näin ollen hyvin suppeat. Niihin kuului sen mukaan asianomaisen tuotteen markkinoille saattamista koskevan luvan haltijan teollis- ja tekijänoikeuksien suojeleminen. Tietojen ilmaisemista koskevan yleisen edun ja kyseisten oikeuksien suojelemisen välisessä intressivertailussa CTB katsoi kuitenkin, että ensin mainitulle oli annettava etusija. Se velvoitti tämän vuoksi antamaan kyseiset asiakirjat tutustuttaviksi.

26 Kyseisiin 35 asiakirjaan kuuluivat muun muassa laboratoriotutkimukset, jotka koskivat imidaklopridin vaikutuksia mehiläisiin, sekä tutkimukset, jotka oli toteutettu osittain kentällä ja joissa oli mitattu kasvinsuojeluaineiden ja biosidituotteiden sekä niiden tehoaineiden jäämiä, joita esiintyi kyseisten tuotteiden käytön jälkeen ilmassa tai maaperässä, käsitellyn kasvin siemenissä, lehdissä, siitepölyssä tai medessä sekä hunajassa ja mehiläisissä. Kyseisiin asiakirjoihin sisältyi niin ikään tiivistelmä imidaklopridin kulkua kasveissa koskevasta tutkimuksesta sekä pisarointia eli sitä, miten kasvi erittää vesipisaroita, koskevasta tutkimuksesta ja kaksi esitystä.

27 Jäljelle jääneiden 49 asiakirjan osalta CTB katsoi sen sijaan, että ne eivät sisältäneet direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuja ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskevia tietoja”. CTB:n mukaan oikeus tutustua kyseisiin 49 asiakirjaan voitiin näin ollen evätä paitsi teollis- ja tekijänoikeuksien suojelun myös kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuden vuoksi. Vertailtuaan kyseisen säännöksen mukaisesti kyseessä olevia intressejä CTB kieltäytyi antamasta kyseisiä asiakirjoja tutustuttaviksi.

28 Sekä Bijenstichting että Bayer riitauttivat CTB:n 18.3.2013 tekemän päätöksen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, joka on College van Beroep voor het bedrijfsleven (talousalan asioita käsittelevä ylempi hallintotuomioistuin, Alankomaat).

29 Ratkaistakseen käsiteltäväkseen saatetun riita-asian kyseinen tuomioistuin pohtii muun muassa yhtäältä kasvinsuojeluaineiden ja biosidituotteiden markkinoille saattamista koskevassa erityislainsäädännössä säädettyjen luottamuksellisuutta koskevien säännöstöjen eli pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana direktiivien 91/414 ja 98/8 sekä asetuksen N:o 1107/2009 ja toisaalta direktiivillä 2003/4 vahvistetun yleisen säännöstön, joka koskee oikeutta tutustua ympäristöalan tietoihin, välistä suhdetta.

30 Se pohtii erityisesti sitä, olisiko CTB:n pitänyt katsoa – Bayerin pyynnöstä –, että Bijenstichtingin pyytämät tiedot olivat luottamuksellisia, viimeistään asianomaisten tuotteiden markkinoille saattamista koskevan luvan muuttamisen yhteydessä, kuten Bijenstichting väittää, vai saattoiko se katsoa, että kyseiset tiedot olivat luottamuksellisia, myös tämän jälkeen, kun Bayer vastusti Bijenstichtingin myöhemmin direktiivin 2003/4 perusteella esittämiä pyyntöjä saada tutustua edellä mainittuihin tietoihin, kuten CTB väittää, vaikka kyseiset pyynnöt koskivat tietoja, joiden luottamuksellista käsittelyä Bayer ei ollut pyytänyt markkinoille saattamista koskevan luvan muuttamismenettelyssä.

31 Edellisessä tapauksessa CTB:n olisi pitänyt hyväksyä kokonaan Bijenstichtingin esittämät tietojen ilmaisemista koskevat pyynnöt voimatta tarvittaessa hylätä kyseisiä pyyntöjä direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Jälkimmäisessä tapauksessa CTB puolestaan saattoi ottaa huomioon Bayerin huomautukset, jotka koskivat tietojen luottamuksellisuutta ja jotka esitettiin ensimmäistä kertaa kyseisten pyyntöjen yhteydessä.

32 Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on niin ikään epäilyjä direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa kohdassa tarkoitetun käsitteen ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskevat tiedot” tulkinnasta, ja se pohtii, kuuluvatko tiedot, joihin Bijenstichting haluaa tutustua, kyseisen käsitteen soveltamisalaan.

33 Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, viimeksi mainitun esittämiä tietojen ilmaisemista koskevia pyyntöjä ei kyseisen säännöksen mukaisesti voitu hylätä sillä perusteella, että ilmaiseminen loukkaisi Bayerin toimittamien kaupallisten ja teollisten tietojen luottamuksellisuutta. Jos tähän kysymykseen puolestaan vastataan kieltävästi, sen määrittämiseksi, onko kyseiset tiedot ilmaistava, on vertailtava keskenään kyseisten tietojen luottamuksellisuuteen liittyvää etua ja yleistä etua, jota ilmaisemisella palvellaan.

34 Tässä tilanteessa College van Beroep voor het bedrijfsleven on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Seuraako direktiivin 91/414 14 artiklasta tai asetuksen N:o 1107/2009 63 ja 59 artiklasta tai direktiivin 98/8 19 artiklasta yhdessä tarkasteltuina, että mainituissa 14, 63 ja 19 artiklassa tarkoitetusta luottamuksellisuutta koskevasta pyynnöstä, jonka esittää kyseisissä artikloissa tarkoitettu hakija, on tehtävä kolmansien saatavissa oleva päätös kunkin tietolähteen osalta ennen luvan myöntämistä tai luvan myöntämisen yhteydessä tai ennen luvan muuttamista tai sen muuttamisen yhteydessä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitetun päätöksen puuttuessa vastapuolen on kansallisena viranomaisena ilmaistava pyydetyt ympäristötiedot, kun tällainen pyyntö tehdään luvan myöntämisen tai luvan muuttamisen jälkeen?

3) Miten direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan [toiseen alakohtaan] sisältyvää ympäristöön joutuneiden päästöjen käsitettä on tulkittava, kun otetaan huomioon [ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyn päätöksen] 5.5 kohdassa tästä esitetyt osapuolten väitteet ja [kyseisen päätöksen] 5.2 kohdassa esitetty asiakirjojen sisältö?

4) a) Voidaanko tietoja, joihin sisältyy arvio kasvinsuojeluaineen käytön seurauksena tapahtuvista kasvinsuojeluaineen, sen tehoaineen/-aineiden ja muiden ainesosien päästöistä ympäristöön, pitää ’ympäristöön joutuneita päästöjä koskevina tietoina’?
   b) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko tässä yhteydessä merkitystä sillä, onko nämä tiedot saatu (puolittaisilla) kenttäkokeilla tai muuntyyppisillä kokeilla (kuten laboratoriotutkimuksilla ja kulkeutumistutkimuksilla)?

5) Voidaanko ’ympäristöön joutuneita päästöjä koskevina tietoina’ pitää laboratoriotutkimuksia, joissa kokeen tarkoituksena on tutkia yksittäisiä näkökohtia standardisoiduissa olosuhteissa, jolloin kokeen ulkopuolelle suljetaan monia tekijöitä (kuten klimatologiset vaikutukset) ja kokeet tehdään usein käytännössä käytettyihin pitoisuuksiin verrattuina suurilla pitoisuuksilla?

6) Onko tässä yhteydessä ympäristöön joutuneiden päästöjen käsitteen katsottava käsittävän myös ainejäämät, joita on aineen kokeessa soveltamisen jälkeen esimerkiksi ilmassa tai maaperässä, kasvien (jotka ovat kehittyneet käsitellystä siemenestä) lehdissä, siitepölyssä tai medessä, hunajassa tai muissa organismeissa, jotka eivät olleet kokeen kohteena?

7) Päteekö tämä myös (aineen) kulkeutumisen määrään kasvinsuojeluaineen kokeessa soveltamisen yhteydessä?

8) Seuraako direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan kolmanteen virkkeeseen sisältyvistä sanoista ’ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviin tietoihin’, että jos kyseessä ovat ympäristöön joutuneet päästöt, on ilmaistava koko tietolähde eikä pelkästään (mittaus)tietoja, jotka siitä voidaan mahdollisesti erotella?

9) Onko [direktiivin 2003/4] 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdassa tarkoitetun kaupallisia ja teollisia tietoja koskevan poikkeusperusteen soveltamista varten erotettava toisistaan yhtäältä ’päästöt’ ja toisaalta [kyseisen] direktiivin 2 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa tarkoitetut ’päästöt ilmaan, veteen ja maaperään sekä muut ympäristöpäästöt’?”

Suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskeva vaatimus

35 Julkisasiamiehen annettua ratkaisuehdotuksensa 7.4.2016 Bayer vaati unionin tuomioistuimen kirjaamoon 9.5.2016 toimittamallaan kirjelmällä, että asian käsittelyn suullinen vaihe aloitettaisiin uudelleen.

36 Vaatimuksensa tueksi Bayer väitti lähinnä, että yksinomaan kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on määrittää, ovatko neljännessä, viidennessä, kuudennessa, seitsemännessä ja kahdeksannessa ennakkoratkaisukysymyksessä tarkoitetut pääasiassa kyseessä olevat tiedot direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuja ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskevia tietoja”. Jos unionin tuomioistuin kuitenkin – julkisasiamiehen tavoin – päättää ottaa kantaa näihin kysymyksiin, Bayer vaatii suullisen käsittelyn aloittamista uudelleen, jotta unionin tuomioistuin voi tutustua asiakirjoihin, joiden ilmaisemista Bijenstichting on pyytänyt, ja määrittää tämän perusteella, koskevatko kyseisiin asiakirjoihin sisältyvät tiedot ”ympäristöön joutuneita päästöjä”. Bayer katsoo seuraavaksi, että julkisasiamiehen ehdottamissa vastauksissa ennakkoratkaisukysymyksiin jätetään huomiotta direktiiveillä 91/414 ja 98/8 sekä asetuksella N:o 1107/2009 käyttöön otettu täydellinen ja perinpohjainen järjestelmä, joka koskee asiakirjoihin tutustumista. Jos unionin tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä olevat tiedot koskevat ympäristöön joutuneita päästöjä, Bayer vaatii niin ikään unionin tuomioistuinta tarkastelemaan kysymystä siitä, millä nimenomaisella tavalla kyseisiin tietoihin voidaan tutustua, ja erityisesti siitä, olisiko hyväksyttävää, että tiedot ilmaistaisiin lukusalissa.

37 Tästä on todettava aluksi yhtäältä, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä ei määrätä asianosaisten mahdollisuudesta esittää huomautuksia vastaukseksi julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen (ks. mm. määräys 4.2.2000, Emesa Sugar, C-17/98, EU:C:2000:69, 2 kohta ja tuomio 6.9.2012, Döhler Neuenkirchen, C-262/10, EU:C:2012:559, 29 kohta).

38 On toisaalta palautettava mieleen, että unionin tuomioistuin voi työjärjestyksensä 83 artiklan perusteella julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi uudelleen erityisesti, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisella perusteella, josta asianosaisilla tai Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitetuilla osapuolilla ei ole ollut tilaisuutta lausua (ks. mm. tuomio 28.4.2016, Borealis Polyolefine ym., C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ja C-391/14–C-393/14, EU:C:2016:311, 40 kohta).

39 Käsiteltävässä asiassa on kuitenkin todettava, että Bayerin esittämällä suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskevalla vaatimuksella pyritään lähinnä vastaamaan julkiasiamiehen ratkaisuehdotukseen. Unionin tuomioistuin katsoo lisäksi, että sillä on riittävästi tietoa asian ratkaisemiseksi ja että nyt käsiteltävää asiaa ei ole ratkaistava sellaisilla perusteilla, joista asianosaisilla ei olisi ollut tilaisuutta lausua.

40 Edellä esitetyn perusteella vaatimus on hylättävä.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

41 Kahdella ensimmäisellä kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohtaa, tarkasteltuna yhdessä direktiivin 91/414 14 artiklan, direktiivin 98/8 19 artiklan sekä asetuksen N:o 1107/2009 33 artiklan 4 kohdan ja 63 artiklan kanssa, tulkittava siten, että jos kasvinsuojeluaineen tai biosidituotteen markkinoille saattamista koskevan luvan hakija ei ole kyseisen luvan saamiseksi säädetyssä menettelyssä pyytänyt kyseisen menettelyn aikana esitettyjen tietojen luottamuksellista käsittelyä, toimivaltaisen viranomaisen, jolle kolmas esittää kyseisen menettelyn päättymisen jälkeen pyynnön saada tutustua kyseisiin tietoihin direktiivin 2003/4 perusteella, on hyväksyttävä pyyntö eikä se voi tutkia markkinoille saattamista koskevan luvan hakijan esittämää vastalausetta, joka koskee kyseistä pyyntöä, eikä tarvittaessa hylätä pyyntöä sillä perusteella, että asianomaisten tietojen ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen.

42 Jotta näihin kysymyksiin voidaan vastata, on palautettava mieleen, että direktiivin 91/414 14 artiklan, direktiivin 98/8 19 artiklan sekä asetuksen N:o 1107/2009 33 artiklan 4 kohdan ja 63 artiklan mukaisesti kasvinsuojeluaineen tai biosidituotteen markkinoille saattamista koskevan luvan hakija voi kyseisen luvan saamiseksi säädetyssä menettelyssä pyytää sellaisten tietojen luottamuksellista käsittelyä, jotka muodostavat liikesalaisuuden tai joita se pitää kaupallisesti arkaluonteisina ja joiden ilmaiseminen voisi vahingoittaa sen teollista toimintaa tai liiketoimintaa.

43 Direktiivin 91/414 14 artiklan ensimmäisessä kohdassa, direktiivin 98/8 19 artiklan 1 kohdassa sekä asetuksen N:o 1107/2009 63 artiklassa säädetään kuitenkin myös, että kyseisiä säännöksiä sovelletaan tämän rajoittamatta direktiivin 2003/4 soveltamista.

44 On näin ollen ilmeistä, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena on ollut, että kolmansien pyyntöihin, jotka koskevat oikeutta saada tutustua kasvinsuojeluaineiden tai biosidituotteiden markkinoille saattamista koskevan lupahakemuksen asiakirja-aineistossa oleviin tietoihin, joiden luottamuksellista

käsittelyä voidaan pyytää edellä mainittujen säännösten perusteella, sovelletaan direktiivin 2003/4 yleisiä säännöksiä (ks. a contrario tuomio 22.12.2010, Ville de Lyon, C-524/09, EU:C:2010:822, 40 kohta).

45 Kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa jäsenvaltioiden sallitaan kuitenkin säätää, että pyyntö saada ympäristötietoa voidaan evätä, jos tiedon ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti kyseisessä artiklassa tarkoitettuihin etuihin, joita ovat muun muassa kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuus.

46 Kyseisen säännöksen mukaan tämä mahdollisuus ei edellytä luottamuksellista käsittelyä koskevan pyynnön esittämistä ennen tietojen ilmaisemista koskevan pyynnön tekemistä.

47 Tästä seuraa, että – toisin kuin Bijenstichting väittää – toimivaltaisen viranomaisen, jolle esitetään direktiivin 2003/4 perusteella pyyntö saada tutustua kasvinsuojeluaineen tai biosidituotteen markkinoille saattamista koskevan luvan hakijan kyseisen luvan saamiseksi säädetyssä menettelyssä toimittamiin tietoihin, ei tarvitse hyväksyä pyyntöä ja ilmaista vaadittuja tietoja yksinomaan siksi, että edellä mainittu hakija ei ole aiemmin lupamenettelyn aikana pyytänyt kyseisten tietojen luottamuksellista käsittelyä.

48 Kyseisen viranomaisen on siis selvitettävä tarvittaessa kyseisen hakijan esittämän vastalauseen perusteella, voisiko tietojen ilmaiseminen vaikuttaa haitallisesti kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen ja olisiko kyseinen pyyntö hylättävä mainitun direktiivin 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdan perusteella.

49 Edellä esitetty huomioiden kahteen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se, että kasvinsuojeluaineen tai biosidituotteen markkinoille saattamista koskevan luvan hakija ei ole kyseisen luvan saamiseksi säädetyssä menettelyssä pyytänyt kyseisen menettelyn aikana toimitettujen tietojen luottamuksellista käsittelyä direktiivin 91/414 14 artiklan, direktiivin 98/8 19 artiklan tai asetuksen N:o 1107/2009 33 artiklan 4 kohdan ja 63 artiklan perusteella, ei ole esteenä sille, että toimivaltainen viranomainen, jolle kolmas esittää kyseisen menettelyn päättymisen jälkeen pyynnön saada tutustua kyseisiin tietoihin direktiivin 2003/4 perusteella, tutkii markkinoille saattamista koskevan luvan hakijan esittämän vastalauseen, joka koskee kyseistä pyyntöä, ja tarvittaessa hylkää pyynnön kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdan perusteella, koska asianomaisten tietojen ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen.

Kolmas, neljäs, viides, kuudes, seitsemäs ja yhdeksäs kysymys

50 Kolmannella, neljännellä, viidennellä, kuudennella, seitsemännellä ja yhdeksännellä kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, kuuluvatko direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”ympäristöön joutuneet päästöt” soveltamisalaan kasvinsuojeluaineiden tai biosidituotteiden tai aineiden, joita kyseiset tuotteet sisältävät, päästöt ympäristöön ja – jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi – onko kyseisessä säännöksessä tarkoitettuina ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskevina tietoina” pidettävä tietoja, jotka koskevat kyseisten ympäristöön joutuneiden päästöjen arviointia ja näiden päästöjen vaikutuksia, mukaan lukien kokonaan tai osittain kentällä toteutettujen tutkimusten sekä laboratoriotutkimusten tai kulkeutumistutkimusten tiedot, ympäristössä asianomaisen tuotteen levittämisen jälkeen esiintyviä jäämiä koskevat tiedot sekä tutkimukset, jotka koskevat aineen kulkeutumisen mittaamista levittämisen aikana.

51 Vaikka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on määritettävä, kuuluvatko eri asiakirjat, joihin Bijenstichting on käsiteltävässä asiassa pyytänyt saada tutustua, direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskevat tiedot” soveltamisalaan, unionin tuomioistuimen on kuitenkin esitettävä sille objektiiviset seikat, joiden on ohjattava tällaista arviointia.

52 Tästä on korostettava aluksi, että koska kyseisessä direktiivissä ei määritellä ympäristöön joutuneiden päästöjen eikä ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsitteitä, niitä on pyrittävä tulkitsemaan ottaen huomioon kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan asiayhteys ja direktiivin tavoite.

53 Kuten direktiivin 2003/4 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa vahvistetaan, kyseisen direktiivin antaessaan unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli yhteisön Århusin yleissopimukseen liittymistä varten varmistaa unionin oikeuden yhteensoveltuvuus kyseisen yleissopimuksen kanssa säätämällä yleisestä järjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa, että kaikilla jäsenvaltioiden luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä on oikeus saada viranomaisten omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaa ympäristötietoa tarvitsematta ilmoittaa, että asia koskee niiden etua (ks. mm. tuomio 19.12.2013, Fish Legal ja Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, 36 kohta).

54 Tästä seuraa, että direktiiviä 2003/4 tulkittaessa on otettava huomioon Århusin yleissopimuksen, joka kyseisellä direktiivillä on tarkoitus saattaa osaksi unionin oikeutta, sanamuoto ja tarkoitus (ks. mm. tuomio 19.12.2013, Fish Legal ja Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, 37 kohta) ja erityisesti kyseisen yleissopimuksen 4 artiklan 4 kappaleen ensimmäisen kohdan d alakohdan, jossa määrätään, että kaupallisten ja teollisten tietojen luottamuksellisuuteen ei voida vedota ympäristön suojelun kannalta oleellisia päästöjä koskevien tietojen ilmaisemisen estämiseksi, sanamuoto ja tarkoitus.

55 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 2003/4 lähtökohtaisena tavoitteena on taata oikeus saada tutustua viranomaisten omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaan ympäristötietoon ja saavuttaa kyseisen tiedon mahdollisimman laaja järjestelmällinen saatavuus ja levittäminen yleisölle, kuten ilmenee sen johdanto-osan yhdeksännestä perustelukappaleesta ja 1 artiklasta (ks. mm. tuomio 19.12.2013, Fish Legal ja Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, 66 kohta).

56 Kuten Århusin yleissopimuksen 4 artiklan 4 kappaleen toisesta kohdasta ja direktiivin 2003/4 johdanto-osan 16 perustelukappaleesta sekä 4 artiklan 2 kohdan toisesta alakohdasta nimenomaisesti ilmenee, tästä seuraa, että tietojen ilmaisemisen on oltava pääsääntö ja kyseisissä säännöissä tarkoitettuja epäämisperusteita on tulkittava suppeasti (ks. mm. tuomio 16.12.2010, Stichting Natuur en Milieu ym., C-266/09, EU:C:2010:779, 52 kohta ja tuomio 28.7.2011, Office of Communications, C-71/10, EU:C:2011:525, 22 kohta).

57 Kun direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että kaupallisten ja teollisten tietojen luottamuksellisuuteen ei voida vedota ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen” ilmaisemisen estämiseksi, siinä mahdollistetaan se, että kyseinen sääntö ja periaate, joka koskee oikeutta tutustua viranomaisten omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaan ympäristötietoon mahdollisimman laajasti, voidaan panna konkreettisesti täytäntöön.

58 Tästä seuraa, että – toisin kuin muun muassa Bayer, Saksan hallitus ja Euroopan komissio väittävät – ei ole syytä hyväksyä direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen käsitteiden ”ympäristöön joutuneet päästöt” ja ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskevat tiedot” suppeaa tulkintaa.

59 Esitettyihin kysymyksiin on vastattava nämä seikat huomioiden.

– *Ympäristöön joutuneiden päästöjen käsite*

60 Direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ympäristöön joutuneiden päästöjen käsitteen tulkitsemiseksi on määritettävä, onko – kuten muun muassa Bayer, Saksan hallitus ja komissio väittävät – kyseinen käsite erotettava käsitteistä ”päästöt veteen ja maaperään” sekä ”ympäristöpäästöt” ja onko se rajattava direktiivin 2010/75 soveltamisalaan kuuluviin päästöihin eli tietyistä siinä määritellyistä teollisuuslaitoksista peräisin oleviin päästöihin vai kuuluvatko kyseisen käsitteen soveltamisalaan myös sellaisten tuotteiden ja aineiden päästöt ympäristöön kuin kasvinsuojeluaineet tai biosidituotteet ja näiden tuotteiden sisältämät aineet.

61 Ensinnäkin siitä, onko käsitteet päästöt ilmaan, veteen ja maaperään sekä muut ympäristöpäästöt (ranskankielisessä versiossa ”les émissions, les deversements et autres rejets dans l’environnement”) erotettava toisistaan, on korostettava, että ensi näkemältä vaikuttaa siltä, että direktiivin 2003/4 2 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa, jossa luetellaan tekijät, jotka voivat kuulua käsitteen ”ympäristötiedot” soveltamisalaan, tehdään tällainen ero.

62 Yhtäältä on todettava, että Århusin yleissopimuksessa ei kuitenkaan tehdä tällaista eroa, vaan sen 4 artiklan 4 kappaleen ensimmäisen kohdan d alakohdassa tyydytään määräämään, että kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuden suojaan ei voida vedota ”sellaisia päästöjä koskevi[en] tietoj[en], jotka ovat ympäristön suojelun kannalta oleellisia”, ilmaisemisen estämiseksi.

63 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 59 kohdassa, on toisaalta niin, että eron tekemisellä käsitteiden ”päästöt ilmaan, veteen ja maaperään” sekä ”muut ympäristöpäästöt” välillä ei ole merkitystä, kun otetaan huomioon direktiivin 2003/4 tavoite eli ympäristötietojen ilmaiseminen, ja se olisi keinotekoinen.

64 Sekä kaasujen tai aineiden päästöt ilmakehään että muut ympäristöpäästöt tai päästöt veteen ja maaperään, joita ovat esimerkiksi aineiden, valmisteiden, organismien, mikro-organismien, tärinän, lämmön tai melun päästöt ympäristöön ja erityisesti ilmaan, veteen tai maaperään, voivat vaikuttaa näihin ympäristön eri osa-alueisiin.

65 On lisäksi niin, että käsitteet ”päästöt ilmaan, veteen ja maaperään” sekä ”ympäristöpäästöt” vastaavat suurelta osin toisiaan, minkä osoittaa käsitteen ”muut ympäristöpäästöt” käyttäminen kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa, mistä ilmenee, että päästöjä ilmaan, veteen ja maaperään pidetään niin ikään ympäristöpäästöinä.

66 Useissa unionin toimissa, joita ovat esimerkiksi direktiivi 2010/75 mutta niin ikään ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta 21.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY (EUVL 2004, L 143, s. 56) sekä epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta ja neuvoston direktiivien 91/689/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta 18.1.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 166/2006 (EUVL 2006, L 33, s. 1), rinnastetaan suurelta osin toisiinsa käsitteet ”päästöt” tai ”päästöt ilmaan”, ”ympäristöpäästöt” sekä ”päästöt veteen ja maaperään”.

67 Tästä seuraa, että direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”ympäristöön joutuneet päästöt” tulkitsemiseksi ei ole syytä tehdä eroa tämän käsitteen ja käsitteiden ”päästöt veteen ja maaperään” sekä ”ympäristöpäästöt” välillä.

68 Toiseksi on vielä määritettävä, onko direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu ympäristöön joutuneiden päästöjen käsite rajattava Bayerin, Saksan hallituksen ja komission väittämällä tavalla päästöihin, jotka kuuluvat direktiivin 2010/75 soveltamisalaan ja joita sen 3 artiklan 4 alakohdan mukaisesti ovat suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään päästetyt

aineet, tärinä, lämpö tai melu yhdestä tai useammasta siinä mainitusta teollisuuslaitoksesta, mutta eivät muista lähteistä peräisin olevat päästöt, jotka ovat peräisin esimerkiksi tuotteen sumuttamisesta ilmaan tai sen levittämisestä kasveille, veteen tai maaperään.

69 Århusin yleissopimuksen soveltamisohjeen vuoden 2000 versiossa tosin ehdotettiin käsitteen ”päästöt” määrittelemiseksi turvautumista kyseisen käsitteen määritelmään, joka annetaan direktiivin 96/61 2 artiklan 5 alakohdassa ja joka toistetaan sanasta sanaan direktiivin 2010/75 3 artiklan 4 alakohdassa, ja sen vuoden 2014 versiossa viitataan nyt viimeksi mainitussa säännöksessä annettuun määritelmään.

70 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, että vaikka Århusin yleissopimuksen soveltamisohjetta voidaan pitää selittävänä asiakirjana, joka voidaan tapauksen mukaan ottaa muiden asianmukaisten seikkojen ohella huomioon kyseisen yleissopimuksen tulkinnassa, siihen sisältyvillä analyyseillä ei kuitenkaan ole sitovaa vaikutusta eikä niillä ole Århusin yleissopimuksen määräyksille kuuluvaa oikeusnormin asemaa (ks. mm. tuomio 19.12.2013, Fish Legal ja Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

71 Århusin yleissopimuksessa tai direktiivissä 2003/4 ei yhtäältä ole mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että ympäristöön joutuneiden päästöjen käsite olisi rajattava tietyistä teollisuuslaitoksista peräisin oleviin päästöihin.

72 Tällainen rajoitus olisi toisaalta ristiriidassa kyseisen yleissopimuksen 4 artiklan 4 kappaleen ensimmäisen kohdan d alakohdan sanamuodon kanssa. Kyseisessä määräyksessä nimittäin määrätään, että sellaisia päästöjä koskevat tiedot, jotka ovat ympäristönsuojelun kannalta oleellisia, on ilmaistava. Muista lähteistä kuin teollisuuslaitoksista peräisin olevia päästöjä – joita ovat esimerkiksi kasvinsuojeluaineiden tai biosidituotteiden levittämisestä syntyvät päästöt – koskevat tiedot ovat yhtä oleellisia ympäristön suojelemiseksi kuin teollisuudesta lähtöisin olevia päästöjä koskevat tiedot.

73 Direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ympäristöön joutuneiden päästöjen käsitteen rajaaminen tietyistä teollisuuslaitoksista peräisin oleviin päästöihin olisi lisäksi vastoin kyseisen direktiivin tavoitetta, joka on ympäristötietojen mahdollisimman laaja ilmaiseminen.

74 Kyseisen käsitteen tällaista tulkintaa ei näin ollen voida hyväksyä.

75 Edellä esitetystä seuraa, ettei ole syytä tehdä eroa käsitteen ”ympäristöön joutuneet päästöt” ja käsitteiden ”päästöt veteen ja maaperään” ja ”ympäristöpäästöt” välillä eikä rajata kyseistä käsitettä direktiivin 2010/75 soveltamisalaan kuuluviin päästöihin ja sulkea sen soveltamisalan ulkopuolelle muista lähteistä kuin teollisuuslaitoksista peräisin olevat tuotteiden tai aineiden päästöt.

76 Direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ympäristöön joutuneiden päästöjen käsitteen soveltamisalan ulkopuolelle ei näin ollen voida jättää kasvinsuojeluaineiden ja biosidituotteiden ja näiden tuotteiden sisältämien aineiden kaltaisten tuotteiden ja aineiden päästöjä ympäristöön.

77 Kyseinen käsite on kuitenkin rajattava koskemaan päästöjä, jotka eivät ole hypoteettisia, eli todellisia tai ennakoitavissa olevia asianomaisen tuotteen tai aineen päästöjä tavanomaisissa tai realistisissa käyttöolosuhteissa.

78 Tämän osalta on todettava, että vaikka tuotteen markkinoille saattaminen ei yleisesti ottaen riitä siihen, että katsottaisiin, että kyseinen tuote väistämättä päästetään ympäristöön ja että sitä koskevat tiedot koskevat ”ympäristöön joutuneita päästöjä”, tilanne on toinen, kun on kyse kasvinsuojeluaineen tai biosidituotteen kaltaisesta tuotteesta, joka on varsinaisen käyttötarkoituksensa vuoksi tarkoitettu vapautettavaksi ympäristöön tavanomaisessa käytössä. Kyseisen tuotteen ennakoitavissa olevat ympäristöpäästöt eivät näin ollen tässä viimeksi mainitussa tapauksessa ole hypoteettisia.

79 Tässä tilanteessa ympäristöön joutuneiden päästöjen käsitteen soveltamisalaan kuuluvat päästöt, jotka todella vapautetaan ympäristöön asianomaista tuotetta tai ainetta levitettäessä, sekä kyseisen tuotteen tai aineen ennakoitavissa olevat päästöt ympäristöön sen tavanomaisissa tai realistisissa käyttöolosuhteissa, jotka vastaavat olosuhteita, joita varten asianomaiselle tuotteelle on myönnetty markkinoille saattamista koskeva lupa ja jotka vallitsevat alueella, jossa sitä on tarkoitus käyttää.

80 Kuten julkisasiamies korosti ratkaisuehdotuksensa 82 ja 83 kohdassa, käsitteen soveltamisalaan eivät puolestaan kuulu puhtaasti hypoteettiset päästöt. Direktiivin 2003/4 1 artiklasta, tarkasteltuna yhdessä saman direktiivin 2 artiklan 1 alakohdan kanssa, ilmenee nimittäin, että kyseisellä direktiivillä pyritään takaamaan oikeus saada tutustua tietoihin, jotka koskevat päästöjen kaltaisia tekijöitä, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa ympäristön osa-alueisiin ja erityisesti ilmaan, veteen ja maaperään. Tilanne ei määritelmällisesti ole tämä, kun on kyse täysin hypoteettisista päästöistä.

81 Kaiken edellä esitetyn perusteella direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua ympäristöön joutuneiden päästöjen käsitettä on tulkittava siten, että sen soveltamisalaan kuuluvat muun muassa kasvinsuojeluaineiden tai biosidituotteiden ja niiden sisältämien aineiden kaltaisten tuotteiden tai aineiden päästöt ympäristöön edellyttäen, että kyseiset päästöt ovat todellisia tai ennakoitavissa olevia tavanomaisissa tai realistisissa käyttöolosuhteissa.

– *Ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsite*

82 Siihen vastaamiseksi, kuuluvatko tämän tuomion 50 kohdassa tarkoitetut eri tietoluokat direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsitteen soveltamisalaan, on ensinnäkin selvitettävä, kattaako kyseinen käsite yksinomaan asianomaisen kasvinsuojeluaineen tai biosidituotteen – tai tämän tuotteen sisältämien aineiden – päästöjä sellaisinaan koskevat tiedot eli tiedot, jotka koskevat kyseisten päästöjen luonnetta, koostumusta, määrää, ajankohtaa ja paikkaa, kuten Alankomaiden hallitus väittää, vai kuuluvatko kyseisen käsitteen soveltamisalaan myös tiedot kyseisten päästöjen vaikutuksista ympäristöön.

83 Tästä on korostettava, että kyseisen säännöksen sanamuoto vaihtelee kieliversioiden mukaan. Ranskankielisessä versiossa viitataan käsitteeseen ”informations relatives à des émissions dans l’environnement” (ympäristöön joutuneita päästöjä koskevat tiedot), kun taas tietyissä muissa kieliversioissa käytetään ilmaisua ”tiedot ympäristöpäästöistä”. Erityisesti saksankielisessä versiossa käytetään ilmaisua ”Informationen über Emissionen in die Umwelt”, italiankielisessä versiossa ilmaisua ”informazioni sulle emissioni nell’ambiente” ja englanninkielisessä versiossa ilmaisua ”information on emissions into the environment”.

84 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tarve tulkita unionin oikeuden säännöstä yhtenäisellä tavalla edellyttää sitä, että unionin oikeuden tekstin erikielisten toisintojen poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen säännöstön asiayhteyden ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (ks. mm. tuomio 15.10.2015, Grupo Itevelesa ym., C-168/14, EU:C:2015:685, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

85 Kuten tämän tuomion 55 kohdassa esitetään, direktiivin 2003/4 lähtökohtaisena tavoitteena on taata oikeus saada tutustua viranomaisten omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaan ympäristötietoon ja saavuttaa kyseisen tiedon mahdollisimman laaja järjestelmällinen saatavuus ja levittäminen yleisölle. Kuten kyseisen direktiivin johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, tällaisella saatavuudella ja levittämisellä pyritään muun muassa lisäämään tietoisuutta ympäristökysymyksistä ja yleisön aktiivisempaa osallistumista ympäristöä koskevaan päätöksentekoon (ks. mm. tuomio 28.7.2011, Office of Communications, C-71/10, EU:C:2011:525, 26 kohta).

86 Yleisöllä on oltava tässä tarkoituksessa oikeus tutustua paitsi päästöjä koskeviin tietoihin sellaisinaan myös tietoihin, jotka koskevat kyseisten päästöjen lyhyempi- tai pidempiaikaisempia vaikutuksia ympäristön tilaan ja joita ovat mainittujen päästöjen vaikutukset organismeihin, jotka eivät olleet niiden kohteina. Yleisöllä oleva intressi saada tutustua ympäristöpäästöjä koskeviin tietoihin on nimenomaan paitsi sen selville saaminen, mitä ympäristöön päästetään tai millaiset päästöt ovat ennakoitavissa, myös sen ymmärtäminen, miten asianomaiset päästöt voivat vaikuttaa ympäristöön, kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 86 kohdassa.

87 Tästä seuraa, että direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsitettä on tulkittava siten, että sen soveltamisalaan kuuluvat paitsi päästöjä sellaisinaan koskevat tiedot eli tiedot, jotka liittyvät kyseisten päästöjen luonteeseen, koostumukseen, määrään, ajankohtaan ja paikkaan, myös tiedot, jotka koskevat kyseisten päästöjen lyhyempi- tai pidempiaikaisia vaikutuksia ympäristöön.

88 Tämän jälkeen on toiseksi määritettävä, onko sillä, että asianomaiset tiedot ovat peräisin kokonaan tai osittain kentällä toteutetuista tutkimuksista, laboratoriotutkimuksista tai kulkeutumistutkimuksista – eli tutkimuksista, jotka liittyvät asianomaisen tuotteen tai aineen siirtymistä kasviin koskevaan analyysiin –, vaikutusta luokitteluun direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetuiksi ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviksi tiedoiksi, ja erityisesti, voivatko laboratoriotutkimuksista peräisin olevat tiedot kuulua kyseisen käsitteen soveltamisalaan.

89 Vastauksena tähän kysymykseen on katsottava, ettei tämä seikka ole itsessään ratkaiseva. Merkitystä ei nimittäin niinkään ole sillä, että asianomaiset tiedot ovat peräisin kokonaan tai osittain kentällä tai laboratoriossa toteutetuista tutkimuksista tai kulkeutumistutkimuksista, vaan sillä, että kyseisten tutkimusten tarkoituksena oli direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen ympäristöön joutuneiden päästöjen arvioiminen, eli – kuten tämän tuomion 77 ja 78 kohdassa todettiin – todellisten tai ennakoitavissa olevien tuotteen tai aineen ympäristöpäästöjen arvioiminen tavanomaista tai realistista käyttöä edustavissa olosuhteissa tai näiden päästöjen vaikutusten analysoiminen.

90 ”Ympäristöön joutuneita päästöjä koskevia tietoja” eivät näin ollen ole muun muassa tiedot, jotka on poimittu kokeista, joiden tarkoituksena on asianomaisen tuotteen tai aineen tietyn annoksen käytön vaikutusten tutkiminen, kun annos on selvästi korkeampi kuin enimmäisannos, jota varten markkinoille saattamista koskeva lupa on myönnetty ja jota käytetään käytännössä, tai väkevämmässä koostumuksessa tutkiminen, koska tällaiset tiedot liittyvät päästöihin, jotka eivät ole ennakoitavissa tavanomaisissa tai realistisissa käyttöolosuhteissa.

91 Toisin kuin komissio väittää, ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsitteeseen kuuluvat puolestaan tutkimukset, joilla pyritään määrittämään tuotteen tai aineen myrkyllisyys, vaikutukset ja muut näkökohdat realistisissa ja mahdollisimman epäsuotuisissa olosuhteissa, joiden voidaan kohtuudella olettaa esiintyvän, sekä tutkimukset, jotka on toteutettu olosuhteissa, jotka ovat mahdollisimman lähellä tavanomaista maataloudessa noudatettavaa käytäntöä ja olosuhteita, jotka vallitsevat alueella, jossa kyseistä ainetta käytetään.

92 Kolmanneksi siitä, ovatko tiedot, jotka koskevat ympäristössä asianomaisen tuotteen levittämisen jälkeen esiintyviä jäämiä, ja tutkimukset, jotka koskevat aineen levittämisen yhteydessä tapahtuvan kulkeutumisen mittaamista, direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuja ympäristöön joutuneita päästöjä koskevia tietoja, on palautettava mieleen yhtäältä, että direktiivin 91/414 2 artiklan 2 alakohdan, direktiivin 98/8 2 artiklan 1 kohdan g alakohdan ja asetuksen N:o 1107/2009 3 artiklan 1 alakohdan mukaisesti jäämät ovat aineita, joita esiintyy muun muassa kasveissa tai muualla ympäristössä ja joiden esiintyminen on seurausta kasvinsuojeluaineen tai biosidituotteen käytöstä, mukaan lukien kyseisten aineiden aineenvaihduntatuotteet sekä hajoamis- tai reaktiotuotteet.

93 Jäämien esiintyminen ympäristössä perustuu siis asianomaisen tuotteen tai tämän tuotteen sisältämien aineiden ympäristöpäästöihin. Kyseessä on siis näiden päästöjen seuraus. Tilanne on tämä paitsi ilmaan sumutettujen aineiden tai asianomaisen tuotteen kasveihin, maaperään tai organismeihin, jotka eivät ole niiden kohteina, jättämien ylijäämien osalta myös näiden aineiden aineenvaihduntatuotteiden sekä hajoamis- tai reaktiotuotteiden osalta. Vaikka aineenvaihduntatuotteet ovat peräisin asianomaiseen tuotteeseen sisältyvien aineiden muuttumisesta, ne ovat seuraus kyseisen tuotteen ja kyseisten aineiden päästämisestä ympäristöön.

94 On toisaalta todettava, että kulkeutuminen merkitsee kasvinsuojeluaineiden tai biosidituotteiden pisaroiden tai höyryn siirtymistä ilmassa käsittelyn kohdealueen ulkopuolelle. Kyseessä on näin ollen myös kyseisten tuotteiden tai aineiden ympäristöön tapahtuvan päästön seuraus.

95 Tästä seuraa, että ympäristössä asianomaisen tuotteen levittämisen jälkeen esiintyviä jäämiä koskevat tiedot ja aineen levittämisen yhteydessä tapahtuvan kulkeutumisen mittaamista koskevat tutkimukset kuuluvat direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsitteen soveltamisalaan.

96 Kaikki edellä esitetty huomioiden on katsottava, että ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsitteen soveltamisalaan kuuluvat tiedot, jotka koskevat kasvinsuojeluaineiden ja biosidituotteiden sekä näiden tuotteiden sisältämien aineiden ”ympäristöön joutuneiden päästöjen” luonnetta, koostumusta, määrää, ajankohtaa ja paikkaa, sekä tiedot, jotka koskevat kyseisten päästöjen lyhyempi- tai pidempiaikaisia vaikutuksia ympäristöön, ja erityisesti tiedot, jotka koskevat ympäristössä asianomaisen tuotteen levittämisen jälkeen esiintyviä jäämiä, sekä tutkimukset, jotka koskevat aineen levittämisen yhteydessä tapahtuvan kulkeutumisen mittaamista, siitä riippumatta, ovatko nämä tiedot peräisin kokonaan tai osittain kentällä toteutetuista tutkimuksista, laboratoriotutkimuksista vai kulkeutumistutkimuksista.

97 On lisäksi korostettava, että – toisin kuin Bayer ja Saksan hallitus lähinnä väittävät – direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan tällainen tulkinta ei ole ristiriidassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 16 ja 17 artiklan, jotka koskevat elinkeinovapautta ja omaisuudensuojaa, eikä TRIPS-sopimuksen 39 artiklan 3 kohdan, jossa taataan kasvinsuojeluaineiden tai kemiallisten aineiden markkinoille saattamista koskevan luvan hakijan toimittamien julkaisemattomien tietojen luottamuksellisuus, kanssa. Sillä ei myöskään poisteta asetuksen N:o 1107/2009 63 artiklan, jonka 2 kohdassa luetellaan tiedot, joiden antamisen katsotaan tavallisesti vahingoittavan muun muassa kaupallisten etujen suojaa ja joiden osalta kuka tahansa voi saman artiklan 1 kohdan mukaisesti pyytää, että ne käsitellään luottamuksellisesti, tehokasta vaikutusta.

98 Perusoikeuskirjan 16 ja 17 artiklan ja TRIPS-sopimuksen 39 artiklan 3 kohdan osalta on yhtäältä nimittäin palautettava mieleen, että perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti siinä tunnustettujen oikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen, jos rajoitukset ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita. TRIPS-sopimuksen 39 artiklan 3 kohdassa sallitaan lisäksi kasvinsuojeluaineen tai kemiallisen aineen markkinoille saattamista koskevan luvan hakijan toimittamien tietojen ilmaiseminen, kun tämä on tarpeen yleisön suojelemiseksi.

99 Yhtäältä perusoikeuskirjan 16 ja 17 artiklassa sekä TRIPS-sopimuksen 39 artiklan 3 kohdassa taattujen oikeuksien ja toisaalta ympäristönsuojelun ja ympäristöä koskevan tiedon mahdollisimman laajan ilmaisemisen tavoitteiden vertailussa unionin lainsäätäjä on harkintavaltansa puitteissa katsonut, että mainittujen tavoitteiden saavuttamisen takaamiseksi on ollut tarpeen vahvistaa, että pyyntöä, joka koskee oikeutta saada tutustua ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviin tietoihin”, ei voida evätä sillä perusteella, että kyseisten tietojen ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen, kun otetaan huomioon kyseisten tietojen merkitys ja tärkeys ympäristönsuojelun kannalta.

100 Tämän osalta on todettava, että tämän tuomion 96 kohtaan perustuva ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsitteen tulkinta ei merkitse millään tavoin sitä, että kaikki kasvinsuojeluaineiden tai biosidituotteiden markkinoille saattamista koskevan luvan asiakirja-aineistossa olevat tiedot ja erityisesti kaikki tiedot, jotka perustuvat kyseisen luvan saamiseksi toteutettuihin tutkimuksiin, kuuluisivat kyseisen käsitteen soveltamisalaan ja että ne olisi aina ilmaistava. Yksinomaan tiedot, jotka koskevat ”ympäristöön joutuneita päästöjä”, kuuluvat nimittäin kyseisen käsitteen soveltamisalaan, jolloin sen ulkopuolelle jäävät muun muassa paitsi tiedot, jotka eivät koske asianomaisen tuotteen päästöjä ympäristöön, myös – kuten ilmenee tämän tuomion 77–80 kohdasta – hypoteettisia päästöjä koskevat tiedot eli tiedot, jotka koskevat päästöjä, jotka eivät ole todellisia tai ennakoitavissa olevia tavanomaisia tai realistisia käyttöolosuhteita edustavissa olosuhteissa. Tämä tulkinta ei näin ollen merkitse sitä, että puututtaisiin suhteettomalla tavalla perusoikeuskirjan 16 ja 17 artiklassa sekä TRIPS-sopimuksen 39 artiklan 3 kohdassa taattujen oikeuksien suojeluun.

101 Asetuksen N:o 1107/2009 63 artiklasta on toisaalta palautettava mieleen, että – kuten tämän tuomion 43 kohdassa esitettiin – kyseistä artiklaa sovelletaan tämän vaikuttamatta direktiiviin 2003/4. Kyseisestä artiklasta ei näin ollen seuraa mitenkään, ettei siinä mainittuja tietoja voitaisi luokitella ”ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviksi tiedoiksi” tai ettei kyseisiä tietoja voitaisi mainitun direktiivin mukaan milloinkaan ilmaista.

102 On lisäksi korostettava, että tämän tuomion 96 kohtaan perustuva tulkinta kyseisestä käsitteestä ei vie mainitulta 63 artiklalta sen tehokasta vaikutusta. Kyseisen 63 artiklan 2 kohdassa vahvistettu olettama nimittäin mahdollistaa sen, että toimivaltainen viranomainen voi katsoa, että markkinoille saattamista koskevan luvan hakijan esittämät tiedot, jotka kuuluvat kyseisen säännöksen soveltamisalaan, ovat lähtökohtaisesti luottamuksellisia eikä niitä voida antaa yleisön käyttöön, ellei pyyntöä saada tutustua kyseisiin tietoihin esitetä direktiivin 2003/4 perusteella. Tämä olettama takaa niin ikään edellä mainitulle hakijalle sen, että jos tällainen pyyntö esitetään, toimivaltainen viranomainen voi ilmaista tiedot vasta määritettyään tieto tiedolta, koskeeko se ympäristöön joutuneita päästöjä tai onko ilmaiseminen perusteltu jonkin muun ylivoimaisen yleisen edun perusteella.

– Päätelmä

103 Kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat, kolmanteen, neljänteen, viidenteen, kuudenteen, seitsemänteen ja yhdeksänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että

— kyseisessä säännöksessä tarkoitetun ympäristöön joutuneiden päästöjen käsitteen soveltamisalaan kuuluvat kasvinsuojeluaineiden tai biosidituotteiden ja niiden sisältämien aineiden kaltaisten tuotteiden tai aineiden päästöt ympäristöön edellyttäen, että kyseiset päästöt ovat todellisia tai ennakoitavissa olevia tavanomaisissa tai realistisissa käyttöolosuhteissa

— kyseisessä säännöksessä tarkoitetun ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsitteen soveltamisalaan kuuluvat tiedot, jotka koskevat näiden tuotteiden tai aineiden ”ympäristöön joutuneiden päästöjen” luonnetta, koostumusta, määrää, ajankohtaa ja paikkaa, sekä tiedot, jotka koskevat kyseisten päästöjen lyhyempi- tai pidempiaikaisia vaikutuksia ympäristöön, ja erityisesti tiedot, jotka koskevat ympäristössä asianomaisen tuotteen levittämisen jälkeen esiintyviä jäämiä, sekä tutkimukset, jotka koskevat aineen levittämisen yhteydessä tapahtuvan kulkeutumisen mittaamista, siitä riippumatta, ovatko nämä tiedot peräisin kokonaan tai osittain kentällä toteutetuista tutkimuksista, laboratoriotutkimuksista vai kulkeutumistutkimuksista.

Kahdeksas kysymys

104 Kahdeksannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa tulkittava siten, että pyydettäessä saada tutustua ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviin tietoihin kyseinen tietolähde on ilmaistava kokonaisuudessaan, vai voidaanko ilmaista yksinomaan ne asian kannalta merkitykselliset tiedot, jotka voidaan irrottaa kokonaisuudesta.

105 Kyseisestä säännöksestä ilmenee, että direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan a, d, f, g ja h alakohdassa tarkoitettuja perusteita ei voida esittää ympäristötietoja koskevaa tutustumispyyntöä vastaan, jos kyseinen pyyntö koskee ympäristöön joutuneita päästöjä koskevia tietoja. Tässä tilanteessa on niin, että kun pyydettyjen tietojen ilmaisemisella vahingoitettaisiin kyseisessä säännöksessä tarkoitettua etua, yksinomaan asian kannalta merkitykselliset tiedot, jotka voidaan irrottaa tietolähteestä ja jotka koskevat ympäristöön joutuneita päästöjä, voidaan ilmoittaa, jos kyseiset tiedot on mahdollista erottaa mainitussa lähteessä olevista muista tiedoista, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä.

106 Edellä esitetyn perusteella kahdeksanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että pyydettäessä saada tutustua ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviin tietoihin, joiden ilmaisemisella vahingoitettaisiin kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan a, d, f, g ja h alakohdassa tarkoitettua etua, yksinomaan asian kannalta merkitykselliset tiedot, jotka voidaan irrottaa tietolähteestä ja jotka koskevat ympäristöön joutuneita päästöjä, on ilmoitettava, jos kyseiset tiedot on mahdollista erottaa mainitussa lähteessä olevista muista tiedoista, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä.

Oikeudenkäyntikulut

107 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta 28.1.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/4/EY 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se, että kasvinsuojeluaineen tai biosidituotteen markkinoille saattamista koskevan luvan hakija ei ole kyseisen luvan saamiseksi säädetyssä menettelyssä pyytänyt kyseisen menettelyn aikana toimitettujen tietojen luottamuksellista käsittelyä kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta 15.7.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/414 14 artiklan, biosidituotteiden markkinoille saattamisesta 16.2.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/8/EY 19 artiklan tai kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta 21.10.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009 33 artiklan 4 kohdan ja 63 artiklan perusteella, ei ole esteenä sille, että toimivaltainen viranomainen, jolle kolmas esittää kyseisen menettelyn päättymisen jälkeen pyynnön saada tutustua kyseisiin tietoihin direktiivin 2003/4 perusteella, tutkii markkinoille saattamista koskevan luvan hakijan esittämän vastalauseen, joka koskee kyseistä pyyntöä, ja tarvittaessa hylkää pyynnön kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan d alakohdan perusteella, koska asianomaisten tietojen ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen.

2) Direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että

— kyseisessä säännöksessä tarkoitetun ympäristöön joutuneiden päästöjen käsitteen soveltamisalaan kuuluvat kasvinsuojeluaineiden tai biosidituotteiden ja niiden sisältämien aineiden kaltaisten tuotteiden tai aineiden päästöt ympäristöön edellyttäen, että kyseiset päästöt ovat todellisia tai ennakoitavissa olevia tavanomaisissa tai realistisissa käyttöolosuhteissa

— kyseisessä säännöksessä tarkoitetun ympäristöön joutuneita päästöjä koskevien tietojen käsitteen soveltamisalaan kuuluvat tiedot, jotka koskevat näiden tuotteiden tai aineiden ”ympäristöön joutuneiden päästöjen” luonnetta, koostumusta, määrää, ajankohtaa ja paikkaa, sekä tiedot, jotka koskevat kyseisten päästöjen lyhyempi- tai pidempiaikaisia vaikutuksia ympäristöön, ja erityisesti tiedot, jotka koskevat ympäristössä asianomaisen tuotteen levittämisen jälkeen esiintyviä jäämiä, sekä tutkimukset, jotka koskevat aineen levittämisen yhteydessä tapahtuvan kulkeutumisen mittaamista, siitä riippumatta, ovatko nämä tiedot peräisin kokonaan tai osittain kentällä toteutetuista tutkimuksista, laboratoriotutkimuksista vai kulkeutumistutkimuksista.

3) Direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että pyydettäessä saada tutustua ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviin tietoihin, joiden ilmaisemisella vahingoitettaisiin kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan a, d, f, g ja h alakohdassa tarkoitettua etua, yksinomaan asian kannalta merkitykselliset tiedot, jotka voidaan irrottaa tietolähteestä ja jotka koskevat ympäristöön joutuneita päästöjä, on ilmoitettava, jos kyseiset tiedot on mahdollista erottaa mainitussa lähteessä olevista muista tiedoista, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä.

Allekirjoitukset

i — Tämän tuomion 44 kohtaan on tehty kielellisiä muutoksia sen ensimmäisen julkaisemisen jälkeen.